

DUŽNOST SJEĆANJA NA NEVINE

► Piše: fra Goran Azinović

Na jednom mjestu u svojim *Is-povijestima* Augustin govori daa je pamćenje čovjekovo svetište. Naše vrijeme obilježeno je poteškoćama s pamćenjem ili sjećanjem. To znači da svaki govor o čovjeku nužno uključuje i njegovo pamćenje koje ga čini čovjekom, ako on jest čovjek, a ne netko drugi. Pamćenje bitno određuje čovjekov identitet. Nedostatak sućuti proizvodi nedostatak sjećanja, a nedostatak sjećanja rađa nedostatkom ljudskosti. »Mi živimo sve više u vremenu kulturalne amnezije«, veli J. B. Metz. Posvuda se primjećuje da čovjek postaje zaboravan i da je njegovo sjećanje sve više selektivno. Postmoderni čovjek trpi od necjelovitosti svoga sjećanja. A to i jest svrha komunističke ideologije: izbrišati sjećanje, učiniti sjećanje necjelovitim, zaboraviti spomen na nevino stradale. Komunistička ideologija i dandanas želi da narod napusti sjeća-

nje na sve one nevino stradale. Žele da se žrtve prepuste zaboravu. Želi se kazati da ne postoje žrtve, nego samo politički protivnici koji su stradali zaslužno. Komunizam je opasniji kada nije na vlasti. Tada djeluje iz sjene, iz mraka, i koristi još više sredstava kojima promiče svoju ideologiju. Srž je te ideologije djelovati razorno, ali bez ikakve odgovornosti. Komunizam se bori protiv svakog sjećanja na one žrtve koje je ta ideologija krvnički ubila.

Živimo u svijetu koji ne ispunjava samo dobrota, radost i ljubav. Naprotiv, našim se svijetom širi i zadah tame, patnje, zla i smrti. Možemo se iznova pitati o podrijetlu zla i, u konačnici, možemo sami sebi postaviti pitanje jesmo li mi donijeli zlo i nastanili ga u svijetu! Malo tko od nas oplemenjuje svijet dobrotom i ljubavlju, rijetki ga učine boljim i sretnijim za druge naraštaje. Mnogi

iza sebe nisu ostavili bolji svijet. Smrt nedužnih i patnja nevinih iznova priziva svijest o neuspjehu ne samo jednoga naraštaja nego poglavito jedne cijele uljudbe. Komunizam je pokazao da je sposoban učiniti zlo u nevidenim razmjerima. Ideologija komunizma raščovječila je čovjeka! Još su uvijek svježja sjećanja na ono što je Willi Oelmüller nazvao *industrijskim umorstvom u logorima*, a to su komunistički zločini.

Prošlo stoljeće nije samo na području fizike iznjedrilo teoriju relativnosti, nego je poglavito teorija relativnosti zahvatila sve pore ljudskoga duha, pa čak i najizvrsnije karakteristike kao što su ćudoređe i savjest. Krv nedužnih i krik nevinih obuhvaćeni su jednim pojmom – komunizam. Ćudoređe je potonulo u bezdan, savjest je ugušena u čovjekovu srcu, a pamćenje na nevine izgnano iz vrta odgovornosti i dužnosti. Ako je istina da u našem sjećanju na patnje i stradanja nedužnih postoji dužnost sjećanja, onda se ne možemo skriti pred onom odgovornošću koja apelira na našu ljudskost kako nikada ne bismo smjeli dopustiti da se ponove takva zla i nasilja prema ljudskim bićima. »Dolazi glas s druge obale«, govorio je Alain Finkelkraut misleći pritom na komunističke zločine koji nam se obraćaju i koji zahtijevaju naš odgovor i da te događaje nikada ne bismo smjeli uzimati u instrumentalnom smislu, nego nas oni pozivaju da ne zaboravimo nevino stradale.

U svijetu umornu od sućuti ipak je s druge obale do nas dopirao glas. Nezaustavljivo. O strahotama se šutjelo i nastojalo zatrti svaki trag na

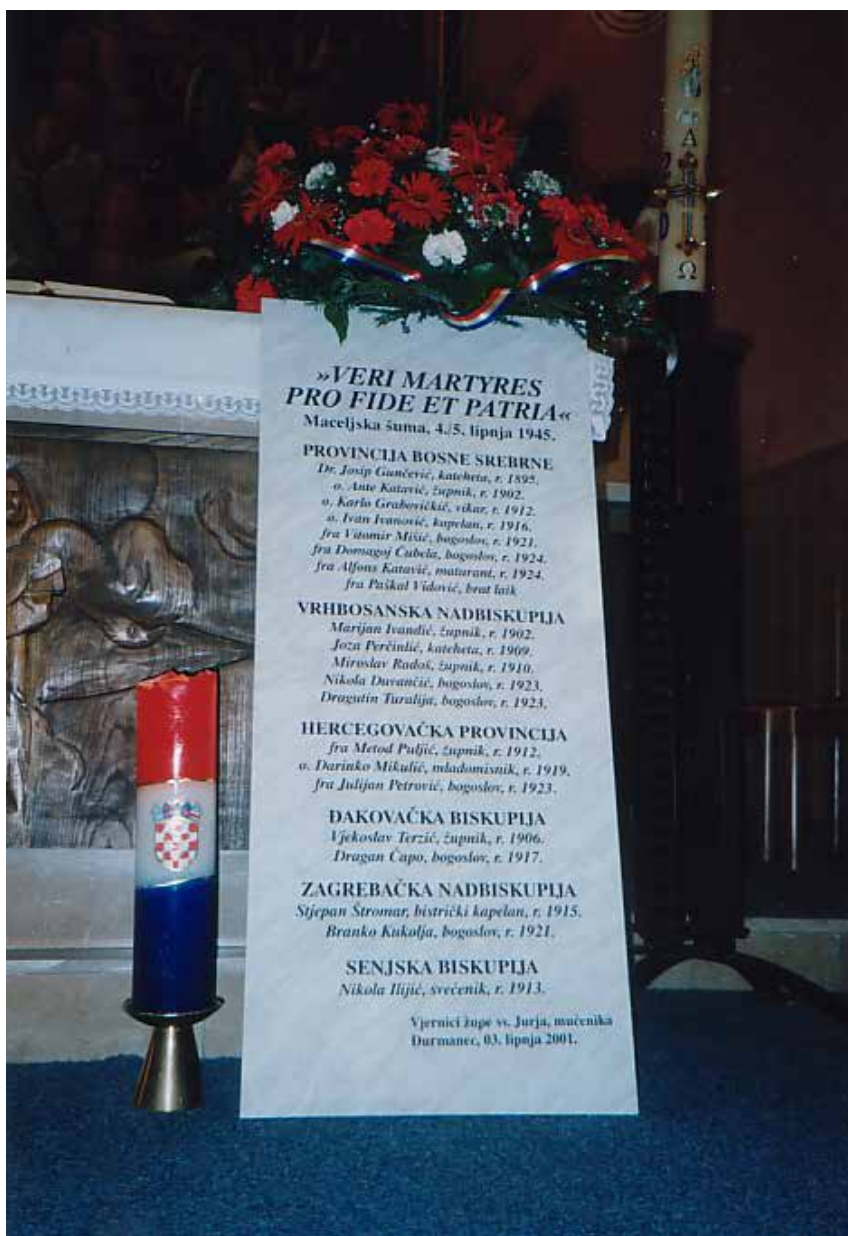
njihovo postojanje. Nijedna ideologija ne voli spomene i ne daje pravo glasa svojim žrtvama. Ideologija želi ljude uvući u potpunu šutnju koja bi urodila zaboravom. Još su stari Latini govorili da onaj *tko šuti, čini se da odobrava!* Ideologije su sredstva, opijati da se zarobi um, desubjektivizira pojedinca, uvede u pogubni zaborav i okoristi se time. Njih se uvijek kroz svu povijest guralo u zaborav i nepostojanje. Ista ta povijest toliko je puta dovela do konačne istine i spoznaje strahota počinjenih zala, nasilja nad nevinim žrtvama ideologije.

Pa ipak je prostor naše ljudske,

kršćanske memorije bio spomenom čuvanja na pobijene ljude. Kršćanstvo živi od spomena na patnju, očitovano u euharistiji – ljubavi koja jedina može obuhvatiti sva sjećanja, molitve, zahvalnost, traženja i pitanja, nezadovoljstva i lutanja, sigurnost uporišta i zahtjevnost životnoga hoda. Naše polazište u kršćanstvu uvijek je čitano u hermeneutičkom ključu događaja Isusa Krista. Kršćansko pisanje i stalno držanje budnim spomena na ubijene i nestale više je od spomena i sjećanja. Drugim riječima rečeno, život i djelovanje, pisanje i govorenje postaje prostorom i

glasom onih koji to nisu sami mogli učiniti jer im je oduzet svaki glas i mogućnost govorenja. Tako se pokazuje da je ljudska memorija ona kroz koju se stupa u odnos s onima koji su izočni. Biti svjedokom sjećanja znači odabrati život, istrgnuti zaboravu ono što je dragocjeno i Božje. Koliko nam se god činilo da je humanistička kultura jamstvo čovječnosti, ona može olakšati mlitavost i niskost gušeći grižnju savjesti pod perinom lijepih argumenata. Zato je vjera u Krista jedini prostor one punine humanuma gdje se čuva spomen na čovjeka.

Svećenik Nouwen opisuje dva oblika naspram patnje. Jedan je *služba prisutnosti*, a drugi je *služba odsutnosti*. Služba prisutnosti znači biti s drugim, ući u njegovu slabost, slušati ga s dovoljno srca. Kršćani su pozvani biti *prisutni*, a ne *odsutni*. Svijet je ispunjen ljudima koji su i odviše *odsutni* naspram patnje i trpljenja, a svijetu su potrebni ljudi koji će biti *prisutni* u trpljenjima svih onih koji su nevino stradali. Kršćani moraju biti *ljudi sućuti* jer iskazivanjem sućuti možemo ukazati milosrdno i sućutno *Božje lice* u kojem se mogu ogledati sva lica onih koji su nevino stradali u vrtlogu tmine i zloće. Mi moramo Boga otkriti kao *prisutnoga u* trpljenjima svih onih koji su nevino stradali od komunističkih zločina. Najbolja borba protiv komunističke ideologije sjećanje je na nevino stradale. Najbolja borba protiv komunističke ideologije obilježavanje je svih grobišta žrtava komunističkih likvidacija. Najbolja borba protiv komunističke ideologije otkrivanje je svih skrivenih i dobro čuvanih stratišta gdje se nalaze žrtve te okrutne ideologije. Samo sjećanjem možemo pobijediti zlo komunističke ideologije jer sjećanje nas poziva na otkrivanje konačne istine o toj okrutnoj ideologiji, ali ponajviše na otkrivanje spomena na sve nevino stradale. ✍

»VERI MARTYRES
PRO FIDE ET PATRIA«

Macejska suma, 4.5. lipnja 1945.

PROVINCIJA BOSNE SREBRNE

Dr. Josip Gučević, kateheta, r. 1895.
o. Anto Katavić, župnik, r. 1902.
o. Karlo Grabovčić, vikar, r. 1912.
o. Ivan Frenović, kapelan, r. 1916.
fra Vitoimir Mitić, bogoslov, r. 1921.
fra Domagoj Čabčić, bogoslov, r. 1924.
fra Alfons Katavić, maturanat, r. 1924.
fra Paškal Vidović, brat laik

VRHBOSANSKA NADBISKUPIJA

Marijan Ivandić, župnik, r. 1902.
Joca Perčinić, kateheta, r. 1909.
Miroslav Radoš, župnik, r. 1910.
Nikola Durančić, bogoslov, r. 1923.
Drogušin Turajlija, bogoslov, r. 1923.

HERCEGOVAČKA PROVINCIJA

fra Metod Puljić, župnik, r. 1912.
o. Darinko Mikulić, mladomisnik, r. 1919.
fra Julijan Petrović, bogoslov, r. 1923.

ĐAKOVAČKA BISKUPIJA

Vjekoslav Terzić, župnik, r. 1906.
Dragan Čapo, bogoslov, r. 1917.

ZAGREBAČKA NADBISKUPIJA

Stjepan Stroman, bistrički kapelan, r. 1915.
Branko Kukulja, bogoslov, r. 1921.

SENJSKA BISKUPIJA

Nikola Ilijić, svećenik, r. 1913.

Sjevernici župe sv. Jurja, mučenika
Durmanec, 03. lipnja 2001.